

SLOVENSKE DELAVSKE

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 16. JANUARJA 1938.

ŠTEV. 2

Onečašanje praznikov - narodna žalitev

Bil sem še otrok in ne spominjam se, da bi kedaj učili gledati lepoto nebesa in stvarstva z duhovnimi očmi, doživljati jo svojem srcu kot odmev nečesa velikega, neskončnega, v vsem bogastvu nedosežnega. Sonce in zvezde, cvetoče livade, senčni nasadi, zlata polja, žuboreči potoki, temna lesovjva, ozke doline, prostrane ravnine, visoke gore z zlato nebesno zarjo so se v bogatem teku življenja vsak dan srečavale z mojim pogledom. Pa vendar ni bil dan dnevu enak, bogastvo lepote in življenja ni bilo vedno enako brezumno. V delavnici je bila, kakor da je brez velike duše, v nedeljo in praznik pa je kakor iz brnenja in petja zvonov, iz melodij cerkvenih orgel v dimu altarnega kadila vstala neskončno čista in svetli zarji oprana kristalno prozorna od milijonov solčnih žarkov poljubljana, vsa poduhovljena. Nevidno, skrivnostno, občutek blaženstva donšajoča se je prelila v srce in v dušo in kar zagrnila nas je vase, v svoj duhovni objem, da smo neposredno iz življenja brez učenja čutili: to je Gospodov dan.

Tako so živeli dedje in očetje, tako sinovi in hčere, tako naš slovenski narod: Boren in majhen po svojem številu, reven po merah bogastva in moči, a vendar neizmerno bogat po povezanosti lepote svojega notranjega življenja z brezmernim bogastvom svet ohranjajočega Boga. Bil je praznik v življenju in v prazniku je bilo posvečenje, ogrevajoča luč še za bridkost in za trpljenje.

Danes ta luč ugaša, prazniki ginevajo, posvečenja umirajo. Življenje kakor onečašeno, do golega izropano in sličeno do nagega nosi v sebi stid in razočaranje.

Vstal je kakor srovina kapital, častilec tvarin in njenih vrednot in odpahnil je s silo pesti ob starem duhovno in lepo. Mehanizem življenja je prepil s svojim truščem in ropotom poezijo. Sence so zagrnille zarje, oblaki dima nebo.

Kako tudi ne! Ti, ki imajo kapital in njegovo moč, so navadno sami brez pesmi. Često so tujci, ki nikoli niso čutili z narodom in njegovo duševnostjo. Kaj ve Jud, kaj je vernemu Slovincu praznik sv. Treh kraljev, kaj nemški protestant, kaj nam pomeni praznik Brezmadežne. Prepada je tu v duhovnem življenju, ki ga ni mogoče premostiti drugače, kakor tako, da narod za vsako ceno vsili svojemu čutenju in duhovnemu življenju spoštovanje tistih, ki ga mu drugače dati nočejo.

Moremo povedati, da je tem gopodom, ki s svojim kapitalom črpajo bogastvo naše zemlje in ljudstva, ki na njem živi, treba dokazati, da žalijo cel narod, ko skrunijo nedeljo, Gospodov dan in največje praznike, ki jih je narod od nekdanj praznovanja duhovne obnove in notranje sreče.

Naj nikar ne mislijo, da smejo mimo videza čutenja za državo s praznovanjem državnih praznikov meni nič tebi nič pomandirati vekovito spoštovanje naroda do posvečevanja Gospodovih dni. Slovenci smo samolasten narod v mogočnih odstotkih po svoji katoliški tradiciji, ki je zato ne pustimo rušiti.

Ne upošteva, da je delo ob takih dneh družbeno kvarno in veča brezposelnost, smatramo, da je čas, da brezdušnemu gonu kapitala za večnim kopicenjem zgolj stvarnih vrednot zastavimo pot in storimo vse, da se katoliškemu čustvovanju naroda izkazuje dolžno spoštovanje.

Ta glas vstaja, postaja vedno močnejši in zmagal bo v Kranju, v Kamniku, na Jesenicah, povsod, kjer je naša zemlja in živi na njej zavedno katoliški slovenski življenj. Naloga naših katoliških delavskih organizacij je, da v tem boju prvačijo, dolžnost vseh, vse ostale zavedne slovenske javnosti pa, da delavstvo v tem sicer ne enakemu boju s premočjo duha ubijajočega kapitala z vsemi sredstvi podpre.

Zboljšanje rudarskega zavarovanja

(Nova pravila za Bratovske skladnice)

S 1. januarjem 1938 so stopila v veljavo spremenjena pravila za Bratovske skladnice. V naslednjem hočemo čisto na kratko navesti glavne spremembe iz novih pravil za bratovske skladnice. Pri tem se zlasti opiramo na poročilo, ki ga je izdelala Delavska zbornica. Najvažnejše spremembe so torej sledeče:

1. Kategorizijske mezde so se zvišale zlasti v nižjih kategorijah. To bo imelo za posledico povišanje prispevka.

2. Čakalna doba rudarskega zavarovanja se je znižala od 10 let na 5 let. V zvezi s tem se je spremenila celotna lestvica rent. Rente, ki se bodo priznavale po 1. januarju 1938 bodo znatno povišane. Ravno v tej točki obstoja veliko izboljšanje rudarskega zavarovanja.

3. S 1. januarjem 1941 je predvideno za kopače in profosioniste ponovno povišanje rent. Potem, ko bodo uvrščeni prvi 20 let, drugi pa 25 let v drugo kategorijo, bodo premeščeni v prvo kategorijo in bodo upokojeni po postavkah te kategorije, če bodo ostali v prvi kategoriji vsaj 5 let. Tudi to pomeni znatno izboljšanje zavarovanja.

4. S 1. januarja 1945 naj bi se začele odmerjati vse rente po novih kategorizijskih mezdah in bi bile tako ponovno povišane za vse kategorije.

5. Starostna doba za upokojitve brez zdravniškega spričevala je znižana pri kopačih od 60 na 55 let. Žal le, da je ostalo v veljavi določilo, da se sme pri

pasivnih bratovskih skladnicah upokojevati zavarovance le na temelju zdravniško dokazane delanezmožnosti brez ozira na službena leta. Treba bo torej gledati, da postanejo naše bratovske skladnice čimpreje aktivne in da se na ta način pri kopačih zniža starostna doba na 55 let.

6. Vprašanje kritja za vsa ta izboljšanja ni rečeno na ta način, da bi se morebiti povečali prispevki, ampak skušajo nova pravila dobiti ta kritja na ta način, da otežkočijo čuvanje članskih pravic bivšim rudarjem, ki zapuste rudarski poklic iz tega ali drugega razloga. Glede tega veljajo sledeča določila: Vsi bivši rudarji, ki so si čuvali članske pravice do 1. januarja 1930 s plačevanjem priznavalnine (v Sloveniji je takih primerov okoli 900), jih bodo lahko čuvali z nadaljnim plačevanjem še tekom tretjine, v posebnih primerih v zvezi z redukcijami pa tekom polovice tistega števila let, za katerega se članstvo čuva. N. pr. nekdo čuva 10 let članstvo. Ta more čuvati s priznavalnino do članstvo še 5 let, potem pa na ta način ne več. Čuvanje teh pravic do konca pa ima vseeno važno posledico: leta, ki se niso mogla čuvati zavarovanje pri bratovski skladnici, se bodo čuvala s priznavalnino za morebitno upokojitve pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev, ki mora pristeti v primeru, da je dobil bivši rudar pravico do rente po tem zavarovanju, tudi pri bratovski skladnici čuvana leta.

Le, ako postane bivši rudar, ki je že izgubil pravice, zopet rudar in dela vsaj še eno leto v tem poklicu, mu prejšnje pravice zopet ožive.

Vsem tistim rudarjem, ki so sedaj članske pravice izgubili, ker niso plačevali priznavalnine, sme upravni odbor čuvanje članskih pravic ponovno dopustiti, če to prijavijo do 1. julija 1938.

Dalje imajo nova pravila določila o tem, po kolikem času se članske pravice izgube, ako se ne plačuje letna priznavalnina v znesku din 20.—.

7. Važno je tudi določilo, da še zaposleni rentniki nezgodnega zavarovanja ne smejo imeti večjih dohodkov, kakor so jih imeli, predno so začeli prejemati rento. Če je renta in sedanji zaslužek večji od zaslužka pred upokojitvijo, se mora znižati renta v toliko, da prejšnji zaslužek ne bo prekoračen. To določilo je vsekakor precej strogo. Mnogokrat rente ne zadoščajo za preživljanje, zato bi se rentniku ne smela vzeti v celoti zaposlitev.

Iz vsega gornjega vidimo, da so se torej pravila za bratovske skladnice v važnih točkah spremenila in da pomenijo v glavnem lep in vesel napredek v blagor naših rudarjev. V kolikor pa posamezna določila še ne zadoščajo in ne odgovarjajo vsem potrebam rudarjev, pa jih bo treba s pametnim in smoternim delom še izpremeniti in spopolniti.

BOLJŠEVIŠKI PEKEL IN PROTIBORBA

Ubijanje v masah se nadaljuje

Kljub temu, da so diplomati sovjetske Rusije v vseh prestolnih mestih svečano obljubliali, da bodo zverinski pokolji ukiniti, zavzemajo vedno večji obseg. Vsi glavni sovjetski listi o tem dosledno molče, le listi iz province prinašajo vsaki dan seznam aretirancev in na smrt obsojenih.

Oglejmo si enega izmed teh seznamov in to v času pičlega meseca t. j. od 16. septembra do 6. oktobra 1937.:

16. IX.: 6 oseb obsojenih na smrt v Rostovu,

21. IX.: 7 oseb obsojenih na smrt v Zapadni Sibiriji,

22. IX.: 4 osebe obsojene na smrt v Leningku,

27. IX.: 5 oseb obsojenih na smrt v Per-

28. IX.: 5 oseb obsojenih na smrt v Tko-

recu,

29. IX.: 4 osebe obsojene na smrt v Zapadni Sibiriji,

30. IX.: 8 oseb obsojenih na smrt v Batumu,

30. IX.: 3 osebe obsojene na smrt v severnih krajih,

2. X.: 8 oseb obsojenih na smrt v Pskovu,

2. X.: 8 oseb obsojenih na smrt v Volgdi,

3. X.: 4 osebe obsojene na smrt v oblasti Azova,

3. X.: 2 osebi obsojeni na smrt v To-

gočinu,

6. X.: 1 oseba obsojena na smrt v Sverdlovsku,

6. X.: 6 oseb obsojenih na smrt v Sarsku,

kar pomeni, da je v 22 dneh in to samo po podatkih osmih listov, bilo umorjenih 62 oseb. Večino obsojenih so proglasili za protirevolucionarne elemente ali jih obtožili sabotaže. Pripomniti je treba, da je večina teh obsojencev pripadala ustanovi »Zagocerna« kar potrjuje, da je sovjetska Rusija haš v pogledu prehrane ljudstva v obupnem stanju.

Omeniti moramo tudi dekret (»Izvestija« dne 3. oktobra t. l.), s katerim postrijo vse kazni, ki jih predvideva čl. 18. kazenskega zakona, za delo špijonaže, terorizma, železniške nesreče, požige itd. Novi dekret je povišal minimalne kazni na 25 let.

Teror se je poostril

Velike svečanosti ob priliki 20 letnice sovjetske uprave kljub ogromnim pripravam niso imele tistega uspeha, kakršnega se je nadejal vrhovni komunistični svet. Občutek nesigurnosti, ki vlada po kmetih z ozirom na življenske potrebščine, se je močno poslabšal v zvezi z vestmi, da so nekateri kraji obsojeni na veliko pomanjkaje. Namesto politične oblažitve, ki so jo

obljubliali pred proslavo 20-letnice, se je nasprotno v vseh krajih poostril teror in zaenkrat ni nobenega upanja, da bi vsaj malo popustil.

To nam potrjuje tudi stanje v taboriških prisilnega dela v Rusiji.

Sledeči podatki nam to najbolj drastično dokazujejo:

leta 1922 2 tabora 5—6.000 obsojenih.

Oficirji, uradništvo in duhovščina

leta 1927 50 taborov 140.000 obsojenih

leta 1930 90 taborov 1.500.000 obsojenih

mestni poklici (kuloki),

delavci, kmetje.

leta 1932 140 taborov 2.500.000 obsojenih

leta 1936 250 taborov 6.500.000 obsojenih

Od leta 1932 do 1936, torej samo v času

4 let se je pomnožilo število sovjetskih taborov za prisilno delo za 80%, a število obsojenih za 160%. Dovolj jasna slika!

Beg iz pekla ali

protikomunistična akcija v svetu

ARGENTINA: Dekret predsednika vlade, objavljen 11. novembra t. l. zabranjuje na ozemlju Argentine širjenje takih brošur in publikacij, ki posredno ali neposredno vršijo komunistično propagando, ali pa so v kakršnikoli zvezi s komunističnimi agenti.

GRČIJA: Glavna policija je razpisala 75.000 drahem nagrade v svrhu aretacije

Vsak podjetnik na naši zemlji naj ve, če dela drugače, da nas žali v našem najglobljem čustvovanju. Jemlje, krade nam naše najsvetejše pravice, tepta našo narodno čast. Sebi daje spričevalo, da je brezčutni tujec ali pa janičar, ki za videz lastnega materialnega bogastva prodaja duhovne in časovne vrednote naše katoliške narodne celote.

20 lepih nagrad v skupni vrednosti 2.500 din bo uprava »Slovenskega delavca« razdelila 6. februarja med naročnike, katere bo določil žreb. Edini pogoj, da se morete udeležiti žrebanja je: do konca januarja t. l. morate imeti plačano naročnino za leto 1938.

treh bivših komunističnih poslancev, Teosa, Santosa, in Menihara in še štirih drugih nevarnih komunističnih agitatorjev. Poleg tega je razpisana druga nagrada 50.000 drahem za vsako aretacijo komunistov in nagrada 35.000 drahem za tistega, ki bi vedel, kje se nahaja bivši komunistični poslanec Papanpolio, kateri je nedavno zbežal iz otoka, na katerem je doslej bival.

NEMCIJA: Dne 6. novembra je bila v Rajhstagu v Berlinu odprta velika razstava pod geslom: »Boljševizem brez maske«. Ta razstava je bila že v Nürnbergu, kjer je imela velikanski uspeh. Sedanja razstava je bila svečano odprta ob ogromni udeležbi naroda.

AVSTRILIJA: Znani pripovednik profesor Muckermann je priredil v zadnjem času po vsej Avstriji vrsto zborovanj, na katerih se je obširno obravnaval sistem borbe proti boljševizmu. Ta zborovanja so izzvala ogromno zanimanje po celi državi, zlasti med mladino in intelektualci.

AVSTRALIJA: »Katoliško udruženje za resnico« je te dni objavilo brošuro pod naslovom: »Rdeča nevarnost v Avstraliji«. To je zelo dobra dokumentirana publikacija, v kateri je z dokazi potrjena živa aktivnost komunistične stranke v Avstraliji. Publikacija je izzvala splošno pažnjo. V njej se na razne načine dokazuje, da je komunistična stranka v Avstraliji močnejša kot na Angleškem in bolj živa kot v Združenih državah severne Amerike in da je v toliko bolj nevarna. Ta brošura je poleg dostave merodajnim faktorjem, poslana vsem članom federalnega senata Avstralije.

Litija

Delavsko zborovanje. V nedeljo smo imeli ob 9. uri dopoldne v novi dvorani Prosvetnega doma lepo uspelo delavsko zborovanje, ki ga je sklicala tukajšnja podružnica Zveze združenih delavcev. Zborovanje je vodil predsednik tov. Lenarčič. Govornik iz Ljubljane tov. Smersu nam je obrazložil novejšje socialne zakone, zlasti pa še zavarovanje za onemoglost, starost in smrt ter Pravilnik o višjem prostovoljnem zavarovanju za onemoglost, starost in smrt. Nato se je vršil razgovor o volitvah obratnih zaupnikov. Iz poročila tov. Lenarčiča je delavstvo videlo, da so sedanji naši obratni zaupniki v polni meri izvršili svojo dolžnost, ščitili so delavske koristi, posredovali vedno in za vsakega (čeprav ni član ZVZ) pri ravnateljstvu ter pri oblastvih. Zato bodo letošnje volitve ponovna zmaga ZVD.

DELAVCI! - NAMEŠCENCI!

V ponedeljek 17. januarja ob 6 zvečer na

ZBOROVANJE

v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani — Govorita minister dr. M. Krek in Rudolf Smersu.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(10) OD 1917—1922

(Nadaljevanje.)

Carica si je želela sina. Kdo naj popiše njeno srečo, ko ji je leto 1904 podarilo sina, prestolonaslednika, kateri je pri krstu dobil ime Aleksij! Toda otrok ni bil zdrav, po materi je podedoval neozdravljivo bolezen hemofilijo. Pri najneznatnejši rani ali celo samem udarcu je krvavel notranje in zunanje. Caričin brat je na slični bolezni umrl. V neznosni negotovosti je uboga mati, katero je ravnodušnost vedno bolj zapuščala, dneve in noči preživela ob bolniški postelji tako željno pričakovanega otroka. Najslavnejši zdravniki so zaman poskušali svojo umetnost. Vsak magnetizer, hipnotizer ali mazač je bil na dvoru dobrodošel. Naj pride pomoč od katerekoli strani ali kogarkoli, da bi le znal ljubljenu otroku olajšati bolečine, samo da bi bil rešen edinec in rod ohranjen. Carica se je s še večjo vneto oprijela vere in vedno bolj se je udajala smešnemu praznovanju. Javnosti se je popolnoma odpovedala in le redkokdaj obiskovala najbližje sorodnike. Marsikatera vroča solza ji je zdrselo po zaskrbljenem obrazu. Cesarska krona ji je postala trnjeva krona. Lastna družina se je je jela izogibati, ljudstvo je ni razumelo, šovinisti sovražili, nasprotniki jo imeli za blazno... to je bila usoda težko preizkušene žene. A vendar je bila carica srčno dobra dama, skrbna mati, zvesta

STAROSTNO ZAVAROVANJE DELAVCEV

Pravilnik o prostovoljnem višjem zavarovanju je potrjen

Za letošnje praznike je dobilo naše delavstvo kar troje zakonitnih določil ki globoko posegajo v delavsko zakonodajo in izdatno izboljšujejo delavsko zavarovanje. Dne 31. decembra 1937 je izšla uredba o bratovskih skladnicah, ki je ogromni večini rudarjev v veliko korist, dne 1. januarja 1938 je izšla uredba o zavarovanju delavcev proti brezposelnosti, sedaj pa smo dobili še pravilnik o prostovoljnem višjem zavarovanju delavcev za onemoglost, starost in smrt.

Ta pravilnik predstavlja izboljšanje zavarovanja za onemoglost, starost in smrt, ki se je pričelo izvajati dne 1. septembra 1937. Po tem pravilniku bodo delavci lahko plačevali večje prispevke skupaj s svojimi delodajalci, pa bodo seveda zato tudi prejeli večje podpore in tudi za daljšo dobo (n. pr. vdove), kot je to predvideno v zakonu o zavarovanju delavcev. Obširni pravilnik podrobno določa pogoje, pod katerimi je mogoče izvesti prostovoljno višje zavarovanje delavcev za onemoglost, starost in smrt.

Naj omenimo samo glavna določila tega pravilnika. K višjemu zavarovanju bodo lahko pristopili tisti delodajalci, ki zaposlujejo najmanj sto delavcev. Le izjemoma bo Osrednji urad dovolil to višje zavarovanje tudi delodajalcem, ki nimajo nad sto delavcev. Delodajalec bo sklenil z Osrednjim uradom pogodbo, ki se bo izvršila na podlagi prijave. Prijava mora vsebo-

vati zlasti podatke o tem, ali želi delodajalec prostovoljno zavarovati vse svoje delavce ali samo posamezne skupine svojih delavcev. Dalje mora delodajalec tudi sporočiti višino prispevka, ki ga je pripravljen skupaj s svojimi delavci plačevati in pa še to, kolik del prispevka misli sam plačati in kolik del bo plačevalo delavstvo samo. Če bi moral delavstvo plačati nad polovico prispevka za prostovoljno višje zavarovanje, mora delodajalec priložiti pismen pristavek vsaj 3/4 delavstva.

V nadaljnjih členih pravilnika so nato podrobneje razloženi pogoji za to zavarovanje in tudi ustroj tega zavarovanja. V členu 14. je n. pr. dana Osrednjemu uradu možnost, da izdela za prostovoljno višje zavarovanje posebne tarife in določi pogoje, pod katerimi se lahko povečajo rente in podaljša doba za prejemanje rent. Te tarife pa bo moral odobriti minister za soc. politiko.

Važno je še določilo, da more Osrednji urad prevzeti izplačilo rent napram nesposobnim in ostarelim delavcem, ako delodajalec ali kaka delavska strokovna organizacija v naprej položi znesek, ki zadošča za kapitalno pokritje rent. Ta znesek se sme plačevati tudi v obrokih, toda največ v 60 mesecih.

Ta pravilnik pomeni nedvomno zopet lep napredek v naši delavski zakonodaji in smo hvaležni vladi za njeno neprestano skrb za naše delavstvo.

Kmečki hlapci in služkinje

Po sedanjem zakonu o starostnem zavarovanju so še izvzeti iz zavarovanja kmečki hlapci in služkinje na kmetih.

Če motrimo in pregledamo zgodovino vseh občinskih revežev na kmetih, vidimo, da so bili vsi ti enkrat hlapci ali služkinje na kmetih. Vse življenje so garali in delali, na stara leta pa nimajo koticke, kamor bi položili svojo glavo. Pri sestavi občinskih proračunov vidimo, koliko morajo občine žrtvovati za občinske reveže. Kaj so bili enkrat ti reveži? Bili so hlapci in dekletke. Garali so na boljših kmetijskih kmetijah, ki niso tako revne, da bi ne mogle plačati starostnega zavarovanja za svojega uslužbenca.

Radi tega si dovoljujem, da Vam predlagam sledeče:

Za kmečke hlapce in služkinje naj se uvede samo starostno zavarovanje. Opusti pa naj se za te bolniško zavarovanje, nezgodni prispevek, za borzo dela in za delavsko zbornico.

Na ta način bi bili prispevki minimalni, vsak kmet in njegov posed bi jih prav lahko utrpela. Vsi kmetijski posli bi prišli v V. mezdni razred, služkinje pa v IV. mezdni razred.

Mesečni prispevek za V. mezdni razred je 10.50 din, letno 126.— din; za IV. mezdni razred pa letni prispevek 105.— din. Polovico tega zneska na leto bo pač lahko utrpel gospodar, drugo polovico pa posed.

Da se v bodoče prepreči veliko gorje, je nujno potrebno, da se uvede starostno zavarovanje.

Velikih skrbi bodo rešene kmečke občine, vsem prizadetim pa bo usoda na stara leta olajšana.

Izda se naj novela k sedanjemu zakonu o starostnem zavarovanju.

H. F. iz P.

Opomba uredništva: Gornji predlog g. H. F. iz Poljčan je zelo važen in smo hvaležni za to spodbudo. ZVD bo skušalo za to vprašanje zainteresirati vse merodajne činitelje.

zunanjo pobožnostjo in ostro pokoro ljudstvo slepiti. Kot beraški menih, dasi ni pripadal duhovskemu stanu, je podvzel dolga romanja k najslavnejšim ruskim samostanom. Tu je poslušal pridige, čital knjige, katere je le malo ali nič razumel. Njegov izvrsten spomin je marsikaj obdržal in gladka beseda je očarala poslušalce. Ko je pripovedoval celo o prikazovanju Matere božje, k temu pa še bolniške ozdravljal, je razumljivo, da so nešteti tisoči romali k »čudodelniku«.

V kleti je imel molilnico polno svetih podob in gorečih svetilk. Tu je dolge ure klečal, že na zunaj sličen spokorniku, z dolgimi lasmi in brado. Pridigoval je, zdravil bolnike, a se tudi udajal nemoralnemu življenju. Mar ni primeren zanj zasmehljivi naziv »sveti vrag«? Od daleč so prihajali romarji, da si izprosijo nasvetov, razbremenijo vest, zvedo za imena tatov, čujejo, kaj jim prinaša bodočnost in da zadobijo zdravja za razne bolezni. Kmalu je Rasputin zaslovel po vsej Sibiriji, k čemur je pripomogel njegov samozavesten nastop, teološko znanje, izvanreden govorniški dar, prirojena bistroumnost in izkustva.

L. 1904 je prvič prišel v Petrograd. Spoznal se je s caričinim spovednikom in si znal pridobiti zaupanje in vstop v palače bogatinov. Carica je zvedela za čudodelnika. Kaj, če bi bil Rasputin od Boga poslan, da ozdravi prestolonaslednika? So njene vroče prošnje in molitve končno vendarle uslišane? Sprejela je slovedega gibirskega kmeta. (Dalje prihodnjic.)

Slovenski delavec bo volil ZVD

Drugo leto stopa naša organizacija v volilno borbo za zakonito zastopstvo svojih delavcev po obratnih zaupnikih.

Sestanki naših organizacij, ki so se in se še v teh dneh vrše, kjer članstvo prejema navodila za agitacijo in za volitve, so zares razveseljivi.

Povsod vidimo samo jasne obraze, samo sigurnost pokreta, ki nič ne okleva, ampak gre strogo začrtano svojo pot.

Naši delavci se zavedajo, da so v organizacijo združeni radi obrambe svojih stanovskih koristi, radi varovanja katoliškega stališča, pa tudi radi medsebojne sioge vseh delavnih stanov našega malega naroda, ki bi ga vse ostale grupe hotele razpršiti v medsebojno borbo sovraštva razredno-bojnih gesel. Vsem drugim skupinam, ki se bodo ob teh volitvah istočasno borile za zaupanje delavstva, je lasten evangelijski pesti in moči, ki se prav nič ne pomišlja tudi takrat, kadar pride pod njeno uničujočo silo delavec-trpin.

Zato naše sestanke letos posebno označuje dejstvo, da naše skupine povsod skušajo delati roko v roki z drugimi krajevnimi katoliškimi činitelji, ki niso brezbržni za slovensko skupno rast. Veselo znamenje je, kako te skupine tako utrjujejo in širijo smisel za delavsko organizacijo in za pravično stvar delavskega stanu. Iskreno smo lahko zadovoljni s takim potekom stvari, da na naše posvete prihajajo kar zaporedoma naši slovenski župani, naša inteligenca. Ne samo, da prihajajo, ampak dajejo svojo moralno oporo skupinam domačih okolitev in jih tudi dejansko podpirajo.

Naše delavstvo naj zato v svesti si, da je njegova stvar pravična in edino pravilna z veseljem gre na agitacijo od delavca do delavca. Na dan obratnih volitev morajo naše skupine povsod porasti po številu svojih glasov in odnesti častno zmago.

Naj nikogar ne begajo razna lažna gesla naših in njegovih nasprotnikov, naj nikdo ne naseda njihovim lažem. Slovenski delavec ne more oddati svojega glasu in volilnega listka za marksista, ki rohni zoper vero in oznanja ubogim kot vzor sreče boljševiški pekeli. Ne more glasovati za nacionalista, ki bi rad slovensko ime zadušil v neki jugoslovenski zmesi, in ki je odobral tiranijo, katere je bil deležen naš narod pod njegovimi pokrovitelji. Ne bo glasoval za krščansko socialistično JSZ, ker hodi mimo naroda svoja pota in ker si še danes ni na jasnem glede programa in načel. Tako vodi v zmedo, mi pa zmede nočemo.

Katoliško slovensko zavedno delavstvo bo tako glasovalo za kandidatne liste naše katoliške in narodno dosledne Zveze združenih delavcev. Glasovalo bo za naše kandidate. Tako bo organizacija, zatrdno verjemo, rastla v tretje leto svojega obstoja, močno in nezlomljivo v borbi za delavski stan na osnovah svojih jasnih načel in

Dan volitev obratnih zaupnikov mora biti za vse naše skupine izpričevalo, da so znale delati za zmago organizacijskih ciljev, da so si osvojile zaupanje vsega resnega delavstva in da bodo v kratkem odločilno vodile slovenski delavski pokret.

Radeče pri Zid. mostu

V nedeljo se je vršil v naši prosvetni dvorani sestanek naše krajevne skupine. Vkljub nepripravi uri se je zbralo k sestanku lepo število delavcev in delavk. Predvsem se je na sestanku podrobno rešilo vsa vprašanja organizacije in volitev delavskih zaupnikov. Delavstvo je pokazalo veliko voljo do dela, veselja do svoje strokovne organizacije, ki je v letu dni kar obstoja vzgojila zavedne strokovne delavce, obenem pa tudi odprla drugim oči, da je le v pravi katoliški organizaciji delavčeva moč. Res je med nami še nekaj strahopetnežev, ki se še ne zavedajo, da niso sami, da je za njimi organizirana moč, vsa slovenska katoliška skupnost, ki ne bo dopustila, da bi njeni člani krivico trpeli in se bo proti tej borila z vsemi silami z duhovnimi in materijalnimi žrtvami, da bo slovenski delavec imel najpotrebnejše vredno človeka.

Zaupniške volitve o katerih smo trdno prepričani, da bomo popolnoma zmagali bodo dale nov pogon naši krajevni organizaciji. Vsak naš član je dolžan delati, agitirati, da bo naša zmaga čim lepša.

Z delavskih bojišč

Murska Sobota

Lastnik tovarne perila, g. Janez Cvetič v Murski Soboti je iz še do sedaj neznanega vzroka (baje zaradi pomanjkanja naročil) prekinil delo v svojem obratu za nedoločen čas.

Na ta način je prišlo ob zaslužek okoli 150 tovarniških delavk. Stanje teh ubogih deklet in družinskih mater, ki preživljajo v glavnem svoje domače, je sedaj tem bolj kritično, ker je zima, ko ni nikjer lahko priti do potrebnih sredstev za hrano, za drva, premog... Na cesti so ter čakajo »dobrohotnega usmiljenca«, da bodo spet lahko v trudu in znoju nekaj zaslužile, ter delile med svoje starše, brate, sestre, može in slabotne nepreskrbljene otročiče.

Jesenice

Povsod se delavstvo pripravlja na obratne volitve, samo pri nas vlada v tem oziru nekako zatišje. Ostale tri strokovne organizacije so se brez vednosti naše ZZZ, kakor čujemo, nekam domenile, da naj bi volitve odpadle in naj bi ostali kar stari zaupniki. Od teh starih zaupnikov pa nekaj ni bilo zakonito priznanih. Zaupniški zbor se tako celo leto ni konstituiral in ni deloval.

Nepotrjeni zaupniki so se sicer pritožili, toda pritožba je v celoti zavrnjena in ni več pritožbe na višjo oblast. To je treba povedati, ker nekateri z neresničnimi vestmi v tej zadevi delavstvo begajo. Delavstvo pa mora imeti zakonite obratne zaupnike. V njegovem interesu je to. Ni mogoče na ljubo kakšni grupi, ko je zadeva itak končno javno rešena, radi njenih zgolj organizacijsko strokovnih interesov, prikrivati resnice in puščati delavstvo še v naprej brez zakonitega zastopstva zaupniškega zbora.

Zato je naša skupina poslala na inspekcijo dela vlogo z zahtevo, naj se obratne volitve brezpogojno izvedejo v podjetju KID. S 1. februarjem namreč ugasnejo še ostali mandati obratnih zaupnikov in tako pridemo v tem oziru v brezpravno stanje. Po naših informacijah se bodo zato volitve vršile v mesecu februarju. Takrat pa bodo oni, ki jim je za urejene razmere delavstva in za mirno stvarno reševanje delavskih koristi, oddali glasovnico za našo ZZZ.

Podturn

V Podturnu tudi gibljemo. Moramo se v prvem zahvaliti Zvezi združenih delavcev v Ljubljani, ki je nam preteklo leto 1937 veliko pomagala. Pomagala nam je do povišanja pri plači. Letošnje leto upamo, da bomo dosegli še več. Pričakujemo, da si bomo letos pridobili primerne plače vsaj pri težkem delu in v hudi poletni vročini in si s tem vsaj v poletnih mesecih zasigurali ne sicer udobno, a vsaj človeka vredno življenje. Upamo, da bomo pridobili še veliko članov v našo podružnico v Podturnu.

Polzela

Volitve obratnih zaupnikov. V nedeljo, dne 9. t. m. ob 2. uri se je v tukajšnjem društvenem domu vršil sestanek naše ZZZ, kateri je odlično uspel. Poročala sta za centralo tovariša Preželj in Luzar. Sestanka se je udeležil tudi g. župan Turnšek, ki nas je v lepih besedah vzpodbudil k nadaljnjemu vztrajnemu delu za organizacijo ZZZ. Sestanek je bil predpriprava za volitve obratnih zaupnikov, ki se bodo vršile 22. I. 1938. Volilni odbor, ki ga sestavljajo naši nasprotniki, misli, da mi ne poznamo zakonov in odredb, na podlagi katerih se volijo delavski zaupniki. Zapomniyo naj si, da bomo prepričali vsako najmanjšo protizakonitost ter vam bomo gledali na prste...

Mislinje

Naša organizacijska zavest je močna. Po sklenitvi kolektivne pogodbe, ki nam jo je izbojevala ZZZ, so se razmere v našem podjetju ustale. Svoje delo smo organizatorično izpopolnili in začeli s smotrno delavsko vzgojo svojega članstva.

V nedeljo, dne 9. t. m. ob 7 zjutraj smo imeli redni članski sestanek, na katerem je poročal predsednik centrale tov. Preželj France o obratnih zaupnikih, o strokovni delavski organizaciji, o ZZZ in o

POZIV!

Delovni čas nameščencev. Vse nameščence, ki so prejeli potom svojih strokovnih organizacij, ali časopisov vprašalne pole glede delovnega časa nadurnega dela in dopustov, prosi Delavska zbornica, da vprašalne pole takoj pošljejo na njen naslov.

delavski zavesti. Na sestanku je govoril tudi tukajšnji g. župan Čas Ivan, ki je obljubil vso pomoč in zaslombo našem delavstvu. Dogovorili smo se med drugim tudi radi bližnjih volitev obratnih zaupnikov. Volili bomo 6 zaupnikov. Kako se bodo volitve izvedle bomo poročali v »Slovenskem delavcu«.

Ljubljana

»Delavski dom«. Osobje »Delavskega doma« v Ljubljani se je pričelo organizirati in jih je v ZZZ organiziranih že dve tretjini! Vabimo vse ostale, ki se še niso organizirali, da to storijo, brez ozira na pritisk rdečih, ki s terorjem in bojkotiranjem hočejo druge odvrniti od ZZZ. ZZZ hočejo nekateri očitati nepošteno namene pri organiziranju uslužbenstva, toda zavedajo naj se, da je ZZZ prišla v »Delavski dom zato, da brani interese delavstva ne pa drugih, pa naj bodo ti katerikoli.

Fotografi Organizirajmo fotografske vajence! Povrnimo se zopet k vajeniškemu vprašanju. »Če boš hotel pridobiti in vzgojiti vajenca, ti je treba požrtvovalnosti in velike samoodpovedi, smo rekli zadnjič. Danes se bomo pa dotaknili splošne vzgoje vajenca.

Vajenec pride v delavnico še kot otrok. Zato je vse njegovo poznejše življenje odvisno od vzgoje, ki jo dobiva pri mojstru. Otroku nima toliko razsodnosti, da bi znal razločevati dobro od slabega. Ravno tedaj pa stopi v tisto nevarno fazo, v kateri pojmuje vsakdanje dogodke po svoje in snuje svoje nazore.

Zato bi se moral mojster zavedati, da je on odgovoren za vzgojo svojega vajenca. Na vzgojo pa mojstri žal v delavnicah izredno malo dajo. S kletvijo in grdim govorenjem zamori mojster v vajencu vse njegove dobre lastnosti.

Drugo pa je dejstvo, da mojster vajenca, mesto da bi ga poučeval v njegovi stroki, porablja kot pomagača in donaševalca za njegove domače potrebe. Poleg tega pa ga uporablja za čezurno delo in to celo ob nedeljah in praznikih.

Ni čudno, če se potem vajenec trpko spominja svojih vajeniških let, katerih spomin bi mu moral biti, kakor dijaku v veselje.

V prvem primeru je odvisno samo od mojstrove dobre volje, v glavnem pa, na kakšni moralni višini je sam. Če sam ne znaš plavati, veš, da ne moreš učiti drugega. Kako bo mogel vzgajati vajenca v čednostih in krepostih, ko pa se sam mojster potaplja v nemoralnem in brezbriznem življenju! Dalje obstojajo ateljeji, kjer mojster ob kvantanju uživa, če se mu vajenec ali vajenka smeje.

V drugem bo pač treba postopati po zakonu. Dokler vajenec ni organiziran, je to nemogoče. Iz teh razlogov je organiziranje potrebno. Načelo, da je vajenec brezpravna živina, ki se mora podvreči vsaki zahtevi, je treba enkrat za vselej odstraniti in dopovedati vajencu njegove pravice, katere se morajo izključno izvajati. Zato pa se nikdar in v nobenem primeru ne sme smatrati za samo ceno delovno moč.

Tobačna tovarna. Za volitve delavskih zaupnikov sta postavljeni dve listi, in sicer naša (ZZZ) in marksistična. Zakulisna borba, ki se vrši sedaj v tovarni, je že res kar ogabna, da se poštenemu človeku kar gnusi, s kakšnimi lažmi in intrigami hodijo rdeči okoli delavstva, da bi ga vjeli na limanice. Toda vse je zaman, ker je delavstvo že toliko pametno, da samo lahko presodi, kaj je prav in kaj ni. Tako so sklicali za 11. t. m. shod, na katerem ni bilo nič drugega čuti kot samo to, koliko da so že storili za tobačno delavstvo in kaj še bodo. Samo hvalisanje jih je bilo. Toda kakšne pa so te dobrote, ki so jih storili, pa delavstvo nič ne ve. Seveda so se tudi šopirili s stvarmi, ki so jih dosegli drugi, pa kaj hočemo, šopiriti se s pavovim perjem, to je njihova navada.

Sodrug! Le malo manj laži in intrigranja, pa bode bolje za delavstvo. Zato mora delavstvo pri letošnjih volitvah v soboto, dne 22. t. m. pokazati in dokazati, da se ne pusti več »farbati« od takih delavskih voditeljev! Mi smo postavili listo ZZZ z našim agilnim predsednikom na čelu, ki je star boritelj za delavstvo in pravice, katere je tudi vedno in uspešno branil pri vodstvu tovarne, kadar je interes delavstva to zahteval. Tudi drugi tovariši-ce na naši listi so vneti zagovorniki delavskih pravic. Če bode delavstvo pametno volilo svoje obratne zaupnike, je lahko prepričano, da bodo naši zaupniki vedno in povsod branili zahteve tobačnega delavstva.

Na drugi strani pa se mora delavstvo zavedati nepobitnega dejstva, da nasprotniki nimajo nikjer nobene zaslombe, vsled česar tudi delavstvu ne morejo tako po-

magati kot naša organizacija, katera lahko vedno računa na pomoč pri merodajnih faktorjih, pa naj si bode to kjerkoli. Zato bo tobačno delavstvo to pot volilo našo listo, katere nosilec je Jemc Franc, ki živa povsod vsled svoje delavnosti in nesebičnega nastopa za delavstvo pri vseh merodajnih činiteljih, ki edini morejo v današnjih težkih časih za delavstvo kaj koristnega storiti, vse zaupanje. Naša glasovnica je zelena, zato strgaj rdečo, da bode zelena barva odnesla čim bolj sijajno zmago!

Soteska

Od več strani slišimo, da pri nas spi-mo. Pa ni res, le vsako stvar ne obešamo na veliki zvon, ker so nam že enkrat namignili, naj ne bomo preveč glasni.

Pripravljamo se na volitve obratnih zaupnikov, ki bodo 23. januarja. Pa tudi čas, ko bo treba račun polagati, se bo kmalu približal. Tovariša Luzarja vprašamo, kje še zdaj tišči? Naj pride enkrat na pomlad k nam pogledat, ko mi tja ne moremo!

Sedaj delamo dva »šihita« in je precej delavcev zaposlenih, samo najbrže ne bo dolgo. Imamo tudi radio-telefonistke, ki z veseljem za majhno plačilo prenašajo novice.

Pa o njih povemo več drugič!

Sv. Lovrenc na Pohorju

V nedeljo 9. t. m. se je pri nas ob navzočnosti centrale vršil dobro uspeli sestanek. Udeležba sicer ni bila taka, kot bi bilo želeli, so pa zato vsi navzoči tembolj pazno sledili vsem izvajanjem. 15. t. m. se vršijo v podjetju Kieffer volitve obratnih zaupnikov. V podjetju mi doslej še zaupnikov nismo imeli, zato imajo vse priprave za volitve v rokah rdeči. Prepričani smo, da bomo z našim vztrajnim delom v strokovni organizaciji in s pomočjo strokovne organizacije strgali rdečkarjem tudi pri Kiefferju vajeti iz rok. Pravica naj bo za vse enaka in ne smemo dopuščati, da bi naši nasprotniki nad našim delavstvom izvajali svoj »rdeči raj«.

Šoštanj

Zdravimo se! V nedeljo 19. decembra 1937 sem imel priliko, ko sem imel opravke v Velenju, da sem stopil v Društveni dom, ko sem izvedel, da je tam neko delavsko protestno zborovanje. Ves začuden sem zagledal lepo število organiziranega velenjskega delavstva, kljub vsem marksističnim gonjam, ko jih uganjajo tamkajšnji velenjski marksisti. Teh glavnih hujskačev je 10 po številu, toda ne pomaga jim nobena gonja, kajti bolj ko napadajo, manj jim delavstvo verjame in tem lepše se razvija Zveza združenih delavcev. To jih poživlja, da se še bolj vneto in trdno poprijemljejo in združujejo, ker vsakokrat, kadar gre marksistom za kak skrivni namen, da bi dobili vajeti v roke, poskušajo izrabiti vsako priliko ter če kaj sami ne dosežejo skušajo obrniti ter vreči in zvaliti to krivdo na druge. Zato jim nihče več ne verjame. Omenjeno nedeljo je tamkajšnje delavstvo protestiralo zaradi premoč odmerjenih delavskih plač, ki je to ponudila in diktirala sarajevska direkcija. Odklo- no je delavstvo stavilo proteste, kot smo čitali že v raznih številkah »Slov. delavca« in posebno v zadnji številki 11. decembra 1937 v št. 9. Predavajo pa tam gospodje inženjerji uradniki in delavci sami in si delo predavaj razdele tako, da vsak mesec predava in zdaj eden o tem predmetu, drugi zopet o drugem predmetu, itd. Delavstvo se izobražuje in spoznava razne zakone in pogodbe.

No kedaj se bomo pa mi tovarniški delavci zbudili iz spanja!? Tudi pri nas bo treba še marsikaj urediti. Imamo sicer starostno zavarovanje, ki pa je potrebno še mnogih spolnitev, imamo zakon o minimalnih mezdah, tudi tukaj bo treba še marsikaj po praktično obdelati. Ravnotako je pogodba za stavbinsko delavstvo, ki jo bo treba dobro tolmačiti in prav razumeti, da se bo vse to tudi izvajalo, da ne bodo samo na papirju razni zakoni, treba bo vse proučiti, da se vse prav izvaja. Tudi drugače imamo marsikaj za urediti, a upamo, da bomo to uredili ko se bomo združili na pošteni podlagi krščanske organizacije. Zavedamo se prav dobro, da na tak način, kot so delali naši rdečkarji ne pridemo nikamor, saj imamo dovolj žalostne skušnje. »Svoboda« nima pri nas ničesar iskati. Upamo, da se bomo kmalu zbudili iz spanja ter sklicali sestanek ZZZ v Šoštanju. Upajmo pa tudi, da nas bodo Velenjčani sigurno povabili na svoj občni zbor, da bomo videli in slišali o delovanju in letnih računih tamkajšnje organizacije.

»Koledarček ZZZ« naj bo vodnik in svetovalec našem delavstvu v letu 1938!

Naročite si ga! Stane — okusno vezan v celo platno in s svinčnikom — samo 8 din.

DROBNE DOMAČE

Krščanska šola. V nedeljo se je vršila v Ljubljani skupščina društva »Krščanska šola«, na kateri so bila podana lepa poročila o delu društva. Kakor doslej, bo tudi naprej delalo društvo, da dobe vedno krščanski otroci krščanske šole, katoliški otroci katoliške šole, slovenski otroci slovenske šole.

Dr. Vladko Maček bo ustanovil hrvaški gospodarski svet, ki bo imel nalogo, izglajevati spore med delodajalci in delavci. Ustanovni sestanek se je že vršil, v kratkem bo sklican občni zbor, kjer se bodo v svet izvolili zastopniki delodajalcev, nameščencev in delavcev. Vsa sporna vprašanja se bodo najprej reševala v svetu. Ta institucija bo poleg strokovnih nalog imela tudi namen, delavstvo in nameščenstvo privedati na Hrvaško seljačko stranko.

Privesek Ljotičevega Zbora: Jugoslovanska akcija se je od zbora ločila. Občni zbor se je vršil v nedeljo v Zagrebu kjer je bil izvoljen za predsednika Dr. Korenić. Ugotovili so, da Ljotić zelo slabo vodi svoj zbor na političnem polju, da se je preveč udeleževal v protikonkordatni gonji in da se je združil z zastopniki združene opozicije takrat, ko mu je bilo najmanj potrebno.

Veliko smučarjev je šlo v soboto na Pohorje. Sončno soboto je zamenjala meglena nedelja, tako da je večina smučarjev ostala le po kočah. Vse smučarske skupine so se v redu vrnile, le skupino šestih mariborskih smučarjev pogrešajo. Širijo se mnenja, da se je skupina izgubila.

Tako daleč so brezvestni uradniki nekega mariborskega podjetja izrabljali dobroto svoje blagajničarke, da je ta v obupu segla po lizolu. Vedno so bili nad njo, naj posodi denar, za katerega so ti izstavljali bone na odgovarjajoči znesek. Blagajničarka je na podlagi teh bonov odračunala dolžne zneske vsakega prvega v mesecu pri plači. Nenadoma pa je sledila kontrola ravnatelja podjetja, ki je našel v blagajni bone. Ko je poklical na odgovor na bonih podpisano uradništvo, ni imelo toliko poguma, da bi priznalo, da so si izposodili denar, ampak so celo trdili, da je blagajničarka ponaredila njih podpise. Dekle je bilo vrženo iz službe in je v obupanosti poskušala samomor, vendar so jo v pravem času rešili.

Kmetijski minister je odobril podporo v znesku 25 tisoč dinarjev za kmetijske tečaje v dravski banovini.

Zagrebska delavska zbornica je sklepalna z ozirom na novo posplošeno pokojninsko zavarovanje, da se ustanovi Osrednji pokojninski zavod v Zagrebu, kamor naj spadajo vse pokrajine, ki nimajo pogojev za lastne zavode. Dokler se tak zavod ne ustanovi, pa naj Pokojninski zavod v Ljubljani osnuje v Zagrebu podružnico, obenem pa naj takoj objavi vse predpise za odkup pokojninskega zavarovanja za izgubljena leta.

Voz poln drv se je prevrnil na 16letnega posestnikovega sina Antona Turnška, doma iz Gomilskega. Fant ima zlomljeno nogo nad kolonom in hude notranje poškodbe. Z reševalnim avtomobilom so ga pripeljali v celjsko bolnico.

Trboveljska občina je na zadnji seji sklenila, da bo svoje, nekaj Parasuhovo posestvo, razparcelirala. Parcele se bodo prodajale po znižani ceni delavcem in nameščencem, katerih vsak se mora zavezati, da bo v dobi treh let zgradil hišo.

V mesecu novembru je iskalo pri vseh posredovalnicah delo 47.677 delavcev in delavk. V resnici je ta številka visoka, vendar mnogo manjša kakor je bila lanskoletna. Vsem tistim delavcem, ki niso dobili dela, je Borza izplačala podpore v skupnem znesku 1.623.000 din.

V gozd je šla podirati drva Milka Krištof, doma iz Moravč pri Litiji. Ko je s hlapcem požagala bukev, se je ta preklala in udarila dekle v prsa, da je obežala na mestu mrtva. Ljudje so jo reševali z umetnih dihanjem, vendar je bila pomoč zaman.

Goreti je začelo v tovarni kopit v Gračnici pri Rimskih toplicah, ki je last gosпода Falterja. Gasilci so z največjim trudom reševali, posebno radi tega, ker so zmrzovale cevi in voda. V baraki kjer je nastal ogenj, so stanovale 4 delavske družine. Požar je naredil okrog 15.000 din škoda.

V nedeljo pozno v noč so se vračali proti domu čez Planinsko dolino, ki je bila vsled zadnjega mraza spremenjena v ledeno jezero, trije fantje. Enemu izmed teh, Francetu Ziherlu po imenu, se je pod nogami udrl led in je padel v ledeno ploščo. Ostala prijatelja sta ga skušala rešiti, vendar bi tudi kmalu ona postala žrtvi. Nesrečnega mladeniča so pokopali na pokopališču v Planini.

V Zagrebu je priredila skupina komunistov demonstracije po Ilici. Policija je demonstrante hitro razpodila; 6 znanih komunistov pa je policija aretirala.

Mladina ZED

Človek, ki ima mnogo opraviti med delavsko mladino, skoro opazi nekatere usodne napake na tej mladini. Zdi se mi, da so pravzaprav posledice dobe, v kateri živimo. Vse je dandanes tako malo resno, plitvo, površno. Vse nekam hiti; tako je, kot bi se nam mudilo izčrpati zemljo in jo popolnoma dobiti v posest. Tempo današnjega časa in dela je silno pospešen. Pri vsaki naglici pa se javlja rada površnost.

To, kar človek graja in mora grajati na današnji mladini, zlasti delavski, je majhno zanimanje za svojo stroko. Glavna misel vajenca, se zdi, da je: Oh! da bi čas učenja skoraj pretek. Potem homo spet prosti. — Misli mu uhajajo drugam; le s telesom je pri delu, duh je drugod. In kar iz tega sledi, je zlo. Koliko vajencev pa pride danes res izučeni delavnice? Res je, da se dandanes mojstri premalo menijo in zanimajo za strokovno izobrazbo svojih učencev. Res je, da jim je to deveta briga; glavno je, da vajenec veliko naredi ali veliko ne se, pa čeprav je potem v strokovni in sistematsko urejeni izobrazbi prazna glava. Res je pa tudi, da so tega mnogi vajenci sami krivi. Mnogim, zlasti mestnim, je vse drugo prej, le delavnica in šola ne! To je napaka! Z nogometom si ne boš služil kruha; vsaj vsak ne! Kino in igre ti tudi ne bodo prinesle kruha na mizo. Postopanje in promeniranje menda tudi ne! In vendar je eno izmed teh ali vse to glavo, delavnica in šola pa zadnje.

Druga napaka, ki jo je treba odpraviti za vsako ceno v vrstah naše mladine, je premalo spoštovanje do samega sebe. Ko stopi fant v uk, se zanemari, kot bi bilo zanemarjanje glavna in najbitvenjša zahteva vajeništva. Le pogled si jih, kakšni so, kako se obnašajo! Poslušaj njihove pogovore, pa se boš prepričal, da

so se res zanemarili. Iz obleke, obraza, rok, nohtov, čevljev, hoje, govorjenja, vsega obnašanja sploh se ti reži malomarnost in nemarnost nasproti. Kako naj jih potem drugi spoštujejo, če se niti sami ne spoštujejo! Tudi tu bo treba resne volje in trdne roke, ki bo napravila red. Predvsem pa bi se zato morali zavzeti naši mladi delavci. Ti se morajo po svojem vedenju, obleki, snagi itd. razlikovati od drugih.

Tretja napaka, ki jo moramo grajati na naših vajencih in mladih delavcih sploh, je premajhno zanimanje za svoje strokovne zadeve. Za vse se ti fantje zanimajo: za kino, smučanje, drsanje, zrakoplove in aeroplane, igre po prosvetnih domovih (ne rečemo, da to ni prav, toda ni prvo), za telovadbo, sport vsake vrste (tudi to je prav in dobro, toda tudi to ni prvo), le za svoje strokovne stvari jim ni prav nič. Če govorim s starejšimi ljudmi iz delavskega stanu, slišim pripovedovati, kako so se, kot mladi delavci in vajenci, zanimali za strokovno stran svojega življenja, bodisi v delavnici, bodisi v organizacijah. Sledili so boju za ideje in kruh. Danes tega zanimanja ni, ali če je, tedaj je daleč v ozadju. Vse drugo je prej. Tudi to je napaka! Tudi v tej točki morajo napraviti naši mladi krščanski delavci red. Tudi v tem se morajo razlikovati od drugih.

Zato se delavska mladina zavzema za svojo strokovno izobrazbo! Vedi, da čim več boš znal, tem več boš veljal. — Spoštuj sebe, da te bodo drugi spoštovali! — Zanimaj se za strokovno organizacijo, zasleduj njeno delo in tudi sama sodeluj, kolikor je v tvojih močeh! Ne reci: Naj delajo drugi, jaz bom pa žela! To ni fantovsko! Kruh, ki si ga sam spečeš, je slajši in denar, ki si ga sam zaslužiš, je več vreden, kot oni, ki ga dobiš v dar.

Zapisana pravica

(Nadaljevanje)

Prestanek službenega razmerja za pomožno osebo po obrtnem zakonu.

Kakor smo že omenili, se službeno razmerje konča tudi iz razlogov, bodisi na strani delodajalcev ali tudi na strani delojemalcev, katerih stranki ob času sklepa pogodbe nista vzeli v obzir, ker sploh nista mogli vedeti, da bodo nastopili. Taki razlogi se pojavijo lahko šele tekoma trajanja službenega razmerja in je v obrtnem redu točno določeno, da samo važni razlogi lahko povzročijo prekinitve službenega odnosa. Sicer se lahko v službeno pogodbo postavi tudi še kaka druga okolnost, katera po obrtnem redu ni določena kot odgovorni razlog. Toda vsled take okolnosti, četudi je v resnici nastopila, ne more nobena stranka v službojemnikovo škodo uveljaviti pravic, ki jih daje obrtni red za slučaj neupravičene odpovedi, če se ta okolnost po obrtnem redu ne more smatrati za zadosti važen razlog. Kot razlog za izredni način prekinitve službenega razmerja je smatrati tudi delojemalčevo smrt, dočim službodajalčeva smrt ne prekine takoj službenega razmerja, temveč daje le pravico do odpovedi, kakor v slučaju rednega načina prestopa. Nasprotno je to v slučaju delojemalčeve smrti, ker je ta zavezan osebno vršiti službo, če ni kako drugače domenojeno v službeni pogodbi. Izjema je tam, kjer je spadalo k službi tudi naturalno stanovanje. Tu pa je upoštevano stanje delodajalčevih domačih, ter se mora stanovanje, če je imel službojemnik lastno gospodinjstvo, izprazniti v enem mesecu, sicer pa v 14 dneh. To pa neglede na to, ali je stanovanje brezplačno, ali pa vračunano v plačo ter tudi za izselitev ni potreben nikakr odgovorni rok.

V drugih slučajih izrednega prestopa službenega razmerja pa lahko nastanejo razlogi za prestopanje službe, tako na eni kakor tudi na drugi pogodbeni strani. Nekateri razlogi so taki, da smejo nastati le na strani delodajalca ali samo na strani delojemalca ter le v tem slučaju tvorijo prekinitveni razlog, če se pojavijo na oni strani, za katero so po zakonu določeni kot odgovorni razlog. Nekateri razlogi pa so taki, da tvorijo razlog za prekinitve, če se pojavijo na eni ali drugi pogodbeni strani. Kaki morajo biti ti razlogi? Obrtni red določa, da morajo biti važni in nekatere izmed takih važnih razlogov tudi naštevajo. Zato ni pravilno stališče nekaterih delodajalcev, ki smatrajo, da sme delojemalca takoj zapustiti delo samo iz razlogov, ki so naštet v obrtnem redu. Za prekinitve službenega razmerja zadošča vsak razlog, samo da je zadosti važen. Kot važen pa je smatrati vsak razlog, ki napravljaja nadaljevanje službenega razmerja onemogočeno ali vsaj znatno otež-

kočeno. Malenkostna otežkočanja ne pridejo v poštev. V slučajih spora, če je podan zadosti važen razlog ali ne, mora o tem pač odločiti oblastvo, odrejeno za razsoj v takih sporih (t. j. sodišče, okrajno ali obrtno razsodišče). Kakor že zgoraj omenjeno, obrtni red tudi našteva nekatere izmed razlogov, ki jih je smatrati za važne. Če je podan tak razlog, potem je nepotrebno vsako razmišljanje o tem, če je ta razlog važen ali ne. To je namreč že po zakonu odločeno, ter odločiti le, če je nastal na oni strani, ki jo zakon določa in če ni že zastarano.

O posameznih takih, v obrtnem redu že upoštevanih razlogih hočemo v bodoče še razpravljati. Za danes pa se omejimo le na vprašanje, v koliko je po obrtnem redu zaščiten delojemalca, ki si v borbi za dosego svojega boljšega položaja posluži skrajnega sredstva, t. j. štrajka. Ali more tvoriti štrajk za delodajalca važen razlog za prekinitve službenega razmerja? Obrtni red določa, da je kot važen razlog smatrati na delodajalčevi strani in kot razlog za takojšnjo prekinitve službenega razmerja, če delojemalca brez razloga zapusti delo ali ga noče vršiti ter pri tem zadostno ne opraviči svojega postopka. V štrajku pa delojemalci v svrhu dosege kakega zboljšanja skupno odredijo nadaljno vršenje dela. Vrši se tedaj boj med obema strankama in dokler se ta boj suče v zakonito dovoljenih mejah (t. j. dokler stankujoči ne začnejo kaj nezakonitega) je ta boj pravno pravičen. Tak boj pa štiti tudi zakon o zaščiti delavcev, ko prepoveduje borzam dela posredovanje za podjetja v stavki in nalaga tudi kazni delodajalcu, ki preko borze dela v zamolčanju obstoječega štrajka najema delavce. Vidi se tedaj, da so tudi po zakonu stankujoči deloma zaščiteni v svrhu dosege boljšega položaja in zato na drugi strani nikakor ni mogoče odreči zaščite delojemalcem, če so se poslužili tega sredstva, ki je dovoljen.

Logatec

Tudi pri nas smo spoznali, da en sam v boju za življenjski obstanek, v boju za pridobitev pravic svojem statusu, ne pomeni ničesar. Zato pa smo pričeli misliti na organizacijo, v kateri in po kateri bomo vsi posamezniki postali velika in močna celota. Ukrenili smo že vse potrebno za ustanovitev delavske strokovne organizacije ZZZ pri nas.

Nedelja 16. januarja

v Krekovem domu na Jesenicah
ZBOROVANJE OKROŽJA ZZZ
(Jesenice, Gorje, Sv. Križ, Breznica!)

NAŠI NAMEŠČENCI

Koncem januarja izide prva številka letošnje »Bodočnosti«, ki je glasilo Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije. »Bodočnost« je nedvomno najboljša naša socialno politična revija, ki se zlasti odlikuje s članki iz delovnega prava. Naj ne bo slovenskega nameščenca in delavskega voditelja, ki bi ne bil naročnik na ta list, ki se naroča v Ljubljani pri upravi »Bodočnosti«, Čopova ul. 1.

Za svobodo in pravico

Na drugem mestu prinašamo poziv nameščencem, da izpolnijo prejete vprašalne pole glede delovnega časa itd. in jih takoj pošljejo Delavski zbornici.

Radi zaščite zakonitih pravic in koristi nameščentstva bi bilo prav, da bi se vsi nameščenci povabili Delavske zbornice čimprejje odzvali.

Znano je, da so nameščenci čisto še bolj izrabljeni in izkoriščani kakor ročno delavstvo. Mnogo je temu kriv sistem njihovih organizacij, ki bi moral iskati trdne opore v skupnem sklopu z strokovnimi organizacijami delavstva, česar pa odločno manjka. Tako slovenski nameščenci nimajo prave odporne sile in so v največ slučajih navezani le na uvidevnost svojih delodajalcev.

Znani so nam slučajji večjih podjetij, ko so ta svoje nameščence z okrožnico protizakonito pozvala na čezurno delo in jim obenem strogo prepovedala, o tem kje kaj iznašati. In nameščenci so delali pozno v noč, na dom so nosili razne stvari, da so mogli opraviti naložena dela. Še celo tako je bilo, da je doma morala cela družina seti za mizo in delati za očetovega delodajalca, da je bilo gospodarjevo naročilo v danem času izvršeno.

Ko so nameščenci v takih obratih dobili vprašalne pole o delovnem času itd., so pomislili, kako daleč sega podjetnikova roka in denar, pa so polo lepo raztrgali, zmečkali in vrgli v koš. Na morejo verjeti, da se po sličnih okrožnicah, kakor je gori omenjena, ne bi bilo treba bati, da gospodar-delodajalec zve za vsebino njegovih sporočil, in boje se posledic.

Pripomniti je še treba, da je dokaj nameščencev, ki so radi svoje gospodarske odvisnosti organizirani po želji delodajalcev v organizacijah, ki so po svojem težnju kulturno njim nasprotno, istočasno s sodelavci, ki so tam tudi s srcem. Delodajalec in z njim istousmerjen delojemalca sta v nekom oziru radi različne življenjske smeri, ki jo tudi tak otročji vstop v nasprotno organizacijo ne zakrije, v neki meri njegova skupna nasprotnika in utemeljena je misel, da bi po svojih idejnih somišljenikih-delavcih delodajalec mogel zvedeti za eventualne izjave, ki bi jih podal drugomisliječi v breme delodajalca.

Seveda, če bi bilo drugače, kakor je in bi vsak povedal, kar ga teži, bi bil strah docela neumesten. Pogumni pa in zavedni bodo šli radi skupne koristi preko takih ozirov, prepričani, da je pravica na njihovi strani in da mora zmagati.

Čas je nasprotno, da se tudi nameščentstvo zgane in zlomi take metode in nezdrave razmere, kakor jih navaja ta naš kratki sestavek. Gre tu za najosnovnejšo svobodo mišljenja in pravico samoobrambe.

Sladki vrh

KAKO SE RDEČKARJI BORE ZA DELAVSKE PRAVICE

V papirni tovarni v Sladkem vrhu so sklenili rdeči kolektivno pogodbo. Ta pogodba pa je kaj čudna predvsem v pogledu plač, ki so tako nesmiselno in neenakomerno urejene, da se človek čudi, kako to, da so rdeči to sprejeli. Vse skupaj pa je bilo sklenjeno kar po domače, za hrbtom ZZZ, kljub temu, da ima ZZZ v tej tovarni že vpeljana organizacijo. Zakaj so rdeči to storili, ne vemo. Povišanje plač je itak malenkostno, pa še to je tako nesmiselno porazdeljeno, da dostikrat navaden delavec, ki hlode vozi, zasluži mnogokrat več, kakor kvalificiran delavec pri odgovornem, nevarnem in težkem delu pri strojih.

ZZZ je že zahtevala od sedanjega najemnika tovarne g. Mavro Sesslerja iz Zagreba, da se ta brez vednosti sklenjen sporazum popravi in preuredi tako, da bodo vsi delavci od povišanja mezd nekaj imeli, ne pa samo nekateri.

V spominu so nam še pogajanja pri tt. Kieffer v Sv. Lovrencu na Pohorju, ko je ZZZ hotela brez ozira na načelne in druge razlike nastopiti pri pogajanjih skupno z rdečimi v borbi za koristi delavstva, pa pri rdečih na to ni bilo niti odziva. Tukaj v Sladkem vrhu pa rdeči ZZZ niti sporočili niso, da se pogajajo.

Delavstvo samo bo razsodilo kdo ima prav, kdo je za skupnost in kdo cepi delavske vrste ali ZZZ ali drugi.

Ajdovec

Ker mnogi očitajo našim delavcem, zakaj zmerom tožijo, da ni nikjer nobenega zaslužka, češ da naj oni gledajo najprvo, da imajo delo, zaslužek pa naj bo delavcu postranska reč. Letošnja zima pa je našemu delavcu res dala priliko, da so si delavci poskrbeli delo, na zaslužek pa sploh pomislili niso. Že tri tedne niso slišali nikjer »žabjega« petja, postalo jim je zelo dolgčas in so šli tem »žabjim« pevcom na pomoč. Pričeli so razbijati njihove ječe (led). Tako so res dobili delo, a zaslužek jim pa ni od nikoder prišel. Slabo se živi samo od dela, če pa ni nikjer nobenega zaslužka. Vsi so si postavili za svoj trdni sklep, da bodo odslej naprej vprašali za delo, poleg tega pa tudi za »primeren« zaslužek. — Pa še drugič!

PO SVETU

Kristus, kralj, Romuni so tri osnove, na katerih je delala nova romunska vlada. Tako je izjavil ministrski predsednik Oktavijan Goga v svojem novoletnem govoru.

V francoskih finančnih krogih trdijo, da bo vlada uknila svoja kreditna jamstva, ki jih je imela čehoslovaška vojna industrija za preskrbo Romunije z orožjem. Pravijo, da bo v kratkem odpoklican tudi francoski poslanik iz Bukarešte.

Polkovnik Koc, znani voditelj poljske narodne fronte, je odstopil. Poverjena mu je bila naloga, da bi združil vse poljske nacionalistične skupine v en tabor. To se mu ni posrečilo in bo Kocovo delo nadaljeval general Skvarzinski.

Portugalski stotnik Botello Honis je odgovoril španskemu rdečemu taboru v Barceloni, ki je razpila, da so portugalski častniki nezadovoljni z spremembami v armadi, da se armada upira političnemu položaju, da »kdor širi take glasove, naj ve, da vodi nas predvsem misel na domovino. Kdor želi povzročiti revolucijo, bo trčil ob vso armado, ki je odločena braniti svoje voditelje in Salazarja.« (Salazar je portugalski ministrski predsednik in zunanji minister, velik katolik, ki hoče državo urediti po korporacijskem sistemu.)

Japonske vojne ladje so prispele v vojnem razporedu pred porušeno kitajsko pristanišče Cingtan. Napad na Cingtan bodo Japonci pričeli s kopnega, morja in zraka in le malo je upanja, da bi se mogli Kitajci dolgo upirati.

Da je 80% orožja, ki ga uporabljajo rdeči v španski vojni, ruskega izvora, so dokazali nacionalisti pri zaplembi vojnega materijala na teruelskem bojišču. Tanki so vsi brez izjeme ruski, dočim so letala tudi francoska.

GPU je zopet odkrila zaroto, naperjeno proti Stalinu in komisarju za notranje zadeve Ježovu. Zarotniki so po večini višji častniki sovjetske armade. Vzrok zaroti je, tako pravijo, imenovanje Ježova za vrhovnega komisarja, ki sme na svoji uniformi nositi maršalsko zvezdo. To napredovanje je vzbudilo v armadi nezadovoljstvo, ker noče imeti vedno nad sabo kontrole tajne policije.

Po narodni Španiji se gospodarsko življenje prebujaja iz dneva v dan. Meseca decembra je rudnik v Oviedu dal 36.000 ton premoga, dočim je leta 1935 znašala produkcija tega rudnika le 14 tisoč ton. Tak napredek se opaža po vseh rudnikih in industrijskih podjetjih. Porast dela je predvsem zaslug delavskih organizacij, ki svoje delo vztrajno vrše. Tudi plače so se dvignile povprečno za 5 pezet.

Romunska vlada je poslala svojemu poslaniku v Rimu poverljivo pismo, s katerimi priznava italijanski imperij. Italijansko časopisje jemlje dogodke z veseljem na znanje.

Dr. Ley, znani voditelj nemške delovne fronte, se je vrnil iz Italije, kjer se je z voditelji italijanskega delavstva razgovarjal o nameravani izmenjavi delavcev.

S Kitajskega je prispela žalostna vest, da je padel kot žrtev sedanje vojne veliki katoliški gospodarstvenik Lopahong, ki je bil duša vsega katoliškega delovanja na Kitajskem. Po njegovi zaslugi je Kitajska dobila katoliške ustanove, katoliško vseučilišče, bolnišnice in šole, za kar je žrtvoval vse svoje ogromno premoženje. Njegovo življenje je bilo svetniško. Njegova smrt je vzbudila med ljudmi vseh vrst veliko žalost.

Energični ukrepi romunske vlade proti Židom so vzbudili splošno odobravanje. Judje so v zadnjih dneh dvigali iz bank svoje premoženje. Vlada je ukrenila vse potrebno in je izdala obmejnim oblastem nalog, da storijo vse, da se prepreči beg judovskega kapitala iz države.

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, kaplan, Jesenice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Mišijonsko tiskarno: Jožko Godina, Groblje.